

یادداشت

محمد ولیان پور

مشت پوچ ماشه‌ای

در آستانه نشست شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، سه کشور اروپایی به‌همراه آمریکا همچنان با ادامه‌رویکرد خصمانه‌خود در حال تهیه پیش‌نویسی هستند تا از ایران بخواهند برنامه‌های هسته‌ای خود را متوقف کند و به‌پروتکل الحاقی بپیوندند تا آژانس بتواند نظارت مستمری بر تأسیسات هسته‌ای کشورمان داشته باشد.

ششمین قطعنامه شورای حکام پس از خروج آمریکا از برجام و نخستین قطعنامه پس از جنگ، به‌جای حمایت از ایران در برابر تجاوزهای دو کشور هسته‌ای، قرار است طرف مظلوم را به عقب‌نشینی وپذیرش تجاوزهای بیشترترغیب کند! اما تفاوت مهم این نشست و قطعنامه احتمالی‌اش این است که پس از اشباع تحریم‌ها و حداکثر تهدیدها و تحمیل جنگ، قرار است مشت طرف غربی را برای مرحله بعدی باز کندو پرده از آخرین حربه‌اش در مقابله با کشورمان بردارد. واکنش‌های محور غربی پس از تحریم، تهدیدو تحمیل جنگ‌ونهایتاً مکانیسم ماشه‌نشان می‌دهددستشان از راه دیگری برای مهار قدرت ایران خالی است و صرفاً در تلاش برای احیای سازوکارهای پیشین هستند. سازوکارهایی که اثرگذاری خود را به دلایل مختلف از دست داده‌اند.

اثبات تاب‌آوری اقتصادی ایران در برابر تحریم‌های فلج‌کننده و قدرت مقاومتش در برابر ضربه‌های سیاسی و اقتصادی و حتی هجوم در بالاترین سطوح نظامی، مهم‌ترین دلایلی است که در کنار نقش آفرینی قدرت‌های نوظهور و شکست اجماع جهانی، طراحی هنرمندانه تحریم‌رانیز بی‌اثر می‌کند.

واقعیت آن است که حربه تحریم با همه‌سختی‌ها و ضربه‌هایی که‌به کشورمان وارد کرد، خیلی پیش‌تر از این‌ها به نقطه اشباع رسیده بود و تنها همراهی ما با نظام تحریم‌ها و امید به لغوشان بود که فروپاشی آن را به تعویق می‌انداخت و بدون جنگ و بدون هیچ هزینه‌ای برای دشمن، مسیر حرکت کشور را متوقف می‌کرد.

تحریم‌هایی که با نهایت دقت و ظرافت، ساختار منسجمی را در هم بافته بود تا ریچارد نفیو، معمار تحریم‌ها، نام «هنر تحریم» را بر کتابش بگذارد، در واقعیت به‌سستی خانه‌عنکبوت بودندو نتها اراده مقاومت می‌توانست آن را متلاشی کند.

این حالا دیگر صرفاً یک ادعاریست؛ طراح این نظام تحریمی به‌تازگی در مقاله‌ای تصریح کرده که اجرای مکانیسم ماشه و تداوم تحریم‌ها با موانع جدی مواجه است، چون چین و روسیه اساساً فعال سازی مکانیسم ماشه را نامشروع می‌دانندو حتی هندهم در وضعیت تنش تجاری با آمریکا همراهی نخواهد کرد تا در نبود اجماع جهانی شاهد فروپاشی قدرت اجرایی این سازوکار باشیم.

ریچارد نفیو معتقد است حتی تهدید ارجاع پرونده ایران به شورای امنیت نیز مشکل‌ی را حل نخواهد کرد و تغییر فضایی حقوقی و سیاسی شورای امنیت، هر گونه تلاش برای انزوی ایران را با سد چین و روسیه‌ای مواجه می‌کند که ماه گذشته در نامه‌ای رسمی و در همراهی با ایران، قطعنامه‌های شورای امنیت را پایان یافته اعلام کردند.

این را البته رئیس‌جمهور آمریکا ۱۰ سال پیش و ۲۲ روز پس از امضای برجام هم گفته بود که: «اگر ما این توافق را رد می‌کردیم، ایران را روی صندلی راننده می‌نشاندیم؛ یک هم‌دلی بزرگ بین‌المللی برای آن‌ها ایجاد می‌شدو می‌توانستند آمریکا و اسرائیل را منزوی کنند. در نتیجه تحریم‌ها روبرو به انحلال می‌گذاشتند و دیگر تأثیری باقی نمی‌ماند!». او اما خودش دلیل این موضوع را بیان کرده بود: «برای حفظ تحریم‌ها مجبوریم برای مثال بزرگ‌ترین بانک‌های جهان را تحریم کنیم یا کشورهایی مثل چین را از مبادلاتمان حذف کنیم که چنین اقداماتی اختلالات شدیدی در اقتصاد خودمان به‌وجود می‌آورد و تردیدهایی درباره نقش بین‌المللی دل‌به عنوان از مرجع جهانی ایجاد می‌کرد».

حالا به وضوح مشخص است همان طور که در دست وعده‌های توافقی هسته‌ای و امضای برجام «تقریباً هیچ» نبود، مشت فشارها و تحریم‌ها نیز «تقریباً پوچ» است. فروپاشی نظام تحریم‌ها نه در بند گفت‌وگوهای بی‌حاصل با چند کشور معهود است و نه توافقی‌های یک‌طرفه و امضاهای برجامی. تنها اراده ایستادگی و دیپلماسی متوازن است که می‌تواند مشت پوچ تحریم‌ها را باز کند و از دل همان تهدیدها فرصت‌های گل‌نزی پرشماری را رقم زند.

خبر

سخنگوی دولت:

فعلاً امکان غنی‌سازی نداریم

آرش خلیل‌خانه | سخنگوی دولت در نشست خبری دیروز خود در خصوص پیش‌نویس قطعنامه تروئیکای اروپایی در شورای حکام با موضوع توقف فعالیت‌های صلح‌آمیز هسته‌ای ایران و واکنش دولت به تصویب این قطعنامه و نوع همکاری ایران با آژانس گفت: با توجه به آنچه دکتر عراقچی گفتندو آسیبی که به تأسیسات هسته‌ای وارد شده فعلاً امکان غنی‌سازی برای ما وجود ندارد، اما موضوع (قطعنامه پیشنهادی تروئیکای اروپایی و آمریکا توسط وزارت خارجه و شورای عالی امنیت ملی بررسی می‌شود و نوع واکنش ایران با مشارکت مجلس و جمع‌بندی نهادهای نظام اتخاذ و اعلام خواهد شد. سخنگوی دولت درباره اقدام‌های صورت گرفته برای پیگیری ماجرای خودسوزی جوان اهوازی هم با یادآوری اینکه با دستور مستقیم رئیس‌جمهور، وزیر کشور شخصاً ورود پیدا کردند و با خانواده ایشان صحبت شد، اظهار کرد: بخشی از پرونده تکمیل و به قوه قضائیه ارجاع شده و مابقی در حال تکمیل است و پس از آماده‌سازی کامل، به قوه ارجاع خواهد شد و مسلماً با خاطیان برخورد می‌شود.

مهاجرانی در پاسخ به پرسش دیگری درباره اظهارات سخنگوی قوه قضائیه به‌قدس آنلایان مبنی بر تشکیل پرونده برای برخی مسئولان دولتی و مدیران چهار شرکت واردکننده نهاده‌های دامی که اقدام به خالی‌فروشی کرده‌اند، بیان کرد: طبق اعلام وزیر جهاد کشاورزی، متخلفان به مراجع نظارتی از جمله سازمان تعزیرات حکومتی معرفی شده‌اند و برخوردهای قابل توجهی با شرکت‌های متخلف انجام شده است و تأکید می‌کنم که هیچ یک از مدیران دولتی جزو بازداشت‌شدگان نبوده‌اند.

دولت بهره‌برداری موقت خود از موضوع انتقال پایتخت را به پایان برده و حالا به صراحت آن را منتفی اعلام می‌کند؛ اینک پایتخت مانده است و انبوه مشکلات حل‌نشده‌اش

چالش‌های گریز از مرکز

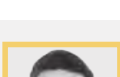

دولت، بهره‌برداری موقت خود از موضوع انتقال پایتخت را به پایان برده و حالا با صراحت بیشتری به منتفی شدن موضوعی اشاره می‌کند که از آغاز هم معلوم بود، منتفی است

سید حسین حسینی | آبان ماه، رئیس‌جمهور برای چندمین بار از ضرورت انتقال پایتخت، این بار به ویژه با هدف مقابله با بحران آب و انرژی سخن گفت و این موضوع قدیمی را دوباره به رسانه‌ها کشاند؛ اما طولی نکشید علی عبدالعلی‌زاده، نماینده رئیس‌جمهور در هماهنگی اجرای سیاست‌های کلی توسعه دریا محور گفت: انتقال پایتخت از دستور کار خارج شده و تصمیم قطعی بر آن است که چالش آب و مسائل زیست محیطی پایتخت از طریق فناوری‌های نوین و مدیریت علمی منابع در همان تهران برطرف شود.

همزمان، رئیس‌جمهور تفویض اختیارات به استانداران را راه‌حل دیگری برای مواجهه با عدم انتقال پایتخت اعلام کرد. دیروز هم سخنگوی دولت، آب پاکی را روی دست رسانه‌ها ریخت که موضوع انتقال پایتخت منتفی شده است. مهاجرانی گفت: صحبت‌های رئیس‌جمهور درباره تخلیه تهران، در چارچوب یک هشدار مسئولانه و دغدغه‌مند برای موضوع بحران آب بوده است. بدیهی است که موضوع تخلیه شهری مانند تهران نه به این سادگی امکان‌پذیر است و نه عملاً مقدور است، این صحبت‌ها بیشتر جنبه هشدار و افزایش آگاهی عمومی داشته است.

به نظر می‌رسد دولت، بهره‌برداری موقت خود از موضوع انتقال پایتخت را به پایان برده و حالا با صراحت بیشتری به منتفی شدن موضوعی اشاره می‌کند که از آغاز هم معلوم

یادداشت

مجتبی خانونی

ایران، روسیه و انتخابی ناگزیر

روز گذشته بود که معاون وزیر خارجه از فراهم کردن مقدمات سفر ولادیمیر پوتین به ایران خبر داد و گفت: تهران در حال فراهم کردن مقدمات سفر رئیس‌جمهور روسیه به ایران برای شرکت در نشست سران کشورهای حاشیه‌خزر در تابستان ۲۰۲۶ است. ایشان افزوده است: ما دلایل بسیاری برای

بود، منتفی است. اکنون باز تهران ماند و انبوه مشکلات حل‌نشده‌اش؛ بی‌پناه‌تر از همیشه. کارشناسان در مجال صفحه سیاسی روزنامه قدس، به نقد این وضعیت پرداخته‌اند.

■وظیفه رئیس‌جمهور حل مسئله است نه بیان آن

عباس گودرزی، عضو هیئت رئیسه مجلس شورای اسلامی: وظیفه اصلی رئیس‌جمهور حل مسائل کشور است، نه صرفاً بیان مشکلات. او باید راهکار پیدا کند، ظرفیت‌ها و فرصت‌ها را بالفعل کرده و با نگاهی راهبردی، مسیر پیشرفت را هموار کند.

واقعیت این است که ایران یکی از کشورهایی است که در استفاده از ظرفیت‌هایش کوتاهی کرده و همین بالفعل نکردن ظرفیت‌ها، کارنامه دولت و به ویژه مسئولیت رئیس‌جمهور را می‌سازد. متأسفانه گاهی شاهد هستیم برخی نگاه‌ها صرفاً معطوف به تشریح مشکلات و ایجاد ناامیدی است. این شیوه، نه

ملاقات در تهران و مسکودر بالاترین سطح داریم.

این دلایل بسیار می‌تواند طیف وسیعی را شامل شود؛ از تعارفات دیپلماتیک که معمولاً روی کاغذ و نهایتاً زیرنویس شبکه‌های تلویزیونی خلاصه می‌شوند تا علائق مشترک ژئوپلیتیکی که روی زمین می‌آید و در محاسبات قدرت، امنیت ملی، بازآرندگی نظامی و حتی شاخص‌های اقتصادی و روی سفره مردم احساس می‌شود! این یک ادعای گراف و رویاپردازی‌های ایدئالیستی نیست؛ این خود خود واقعیت است؛ این جغرافیاست. جغرافیاست که روسیه را از آب‌های گرم، از مدارهای میانی کره زمین دور نگه داشته و در عین حال، همین جغرافیاست که به روسیه لقب پهناورترین کشور جهان را داده؛ از اروپای شمالی و اسکاندیناوی تا کامچاتکا! اما

به مصلحت کشور است و نه کمکی به مدیریت بحران‌ها می‌کند. رئیس‌جمهور باید با اتکا به مشاوران و اطرافیان، نگاه حل مسئله داشته باشد و مسائل را به گونه‌ای تبیین و تشریح کند که راهکارهای عملی و امیدبخش ارائه شود. امیدواریم در تصمیم‌گیری‌ها و تحلیل‌ها، تمرکز بر راه حل‌ها و استفاده از ظرفیت‌های موجود باشد نه صرفاً برجسته کردن مشکلات، تا اعتماد عمومی و امید در جامعه حفظ شود.

■هشدار نیازمند اقدام‌های عملی هم هست

پرویز سروری، نایب رئیس شورای اسلامی شهر تهران: به نظر می‌رسد منظور رئیس‌جمهور از اظهار نظر اخیر درباره تخلیه تهران بیش از آنکه عملیاتی باشد، نوعی هشدار و تهییب به مردم به ویژه برای رعایت مصرف آب بوده است. واقعیت آن است که جابه‌جایی حدود ۱۰ میلیون نفر جمعیت تهران از نظر عملی غیرممکن است؛ شغل، مسکن، حقوق و زندگی روزمره مردم در معرض خطر

این تمام ماجرا نیست؛ مجاورت با همان همسایگی، فاصله، دسترسی موقعیت، منابع طبیعی و انسانی–اجتماعی؛ همه و همه مؤلفه‌هایی در این جغرافیای متنوع‌اند که شراکت و همکاری میان جمهوری اسلامی ایران و فدراسیون روسیه را نه یک انتخاب از روی «سیری»، که الزامی اجتناب‌ناپذیر می‌نماید و برای من، به‌عنوان انسان ایرانی، فارغ از تمام گرایش‌ها و علائق سیاسی فاکتری؛ روسیه را جز یک شریک و همپیمان، آن هم در سطح راهبردی نشان نخواهد داد.

نظری به‌مترقی هم تکمیلی که برای قدرت‌های همسو در مناسبات قدرت، بسیار کارآمد است؛ شاید در نمونه ایران–روسیه، بیشترین رویایی را داشته و بتواند به‌عنوان یک الگوی موفق از کاربست سیاست واقعی (همان ژئوپلیتیک) در

قرار می‌گیرد و اساساً این امر از منظر مدیریت شهری و اجتماعی شدنی نیست. در واقع، هدف رئیس‌جمهور این بوده که نشان دهد در صورت ادامه خشکسالی، تأمین آب شهروندان با مشکل جدی مواجه است و همه باید نسبت به مصرف آب حساس شوند. اما این هشدار نیازمند اقدام‌های عملی هم هست.

یکی از راهکارهای پیشنهادی برای حل مسئله، اعمال سیاست‌های قیمتی همراه با فرهنگ‌سازی مصرف آب است. به این صورت که حد استاندارد آب برای هر شهروند با کمترین قیمت ارائه شود و هر گونه مصرف مازاد، با نرخ‌های بالاتر محاسبه شود. این اقدام نه تنها مردم را به رعایت الگوی مصرف و صرفه‌جویی مجبور می‌کند، بلکه در کنار فرهنگ‌سازی، راهکاری عملی برای مدیریت منابع آب هم فراهم می‌آورد.

واقعیت این است که الان زمان مناسبی است که مسئولان به ویژه وزیر نیرو و دست‌اندرکاران، با شفاف‌سازی وضعیت منابع آب و برق، مردم را اقناع و الگوی حداقل مصرف را نهادینه کنند. بسیاری از کشورهای دنیا در بحران‌های مشابه، دو راهکار فرهنگ‌سازی و سیاست قیمتی را به صورت همزمان اجرا می‌کنند و نتایج قابل توجهی هم می‌گیرند.

■تخلیه تهران؛ ناآشنایی با الفبای مدیریت ملی

محمود واثق، دانشیار رشته جغرافیای سیاسی و ژئوپلیتیک دانشگاه تهران: اظهار نظر اخیر رئیس‌جمهور مبنی بر «لزوم تخلیه تهران» شاید در ظاهر یک هشدار باشد، اما در عمل پرده دیگری از بی‌برنامگی و ناآشنایی با الزامات مدیریت کلان را برملا می‌کند. اینکه گفته می‌شود تهران تاب‌آوری لازم را ندارد چه در آب، چه برق، چه دیگر زیرساخت‌های حیاتی سخن درستی است؛ اما این حقیقت، سال‌هاست برای مردم روشن است. تهران با آلودگی شدید، ترافیک فلج‌کننده، فرسودگی سیستم حمل و نقل، فشار بی‌سابقه روی زیرساخت‌ها و بحران مسکن مدت‌هاست که به یک کلانشهر فرسوده و تنفس‌ناپذیر تبدیل شده؛ اما آیا نسخه «تخلیه»، راه حل است؟

در این میان اگر مسئولی کمترین آشنایی با الفبای مدیریت ملی داشته باشد، می‌داند که جابه‌جایی ۱۰ میلیون انسان نه امکان‌پذیر است، نه منطقی و نه کم‌هزینه. چنین سخنی بیشتر شبیه پاک کردن صورت مسئله است؛ چون اگر شاخص بحران، ناتوانی زیرساخت‌ها باشد، باید فردا تبریز، اصفهان، اهواز، شیراز و مشهد را هم تخلیه کنیم! مگر مدیریت یعنی فرار از مسئله؟ مشکل از آنجاست که هر گاه مدیران از حل مسئله ناتوان می‌شوند، به جای راه‌حل، سراغ کلی‌گویی و اظهار نظرهای غیرکارشناسی می‌روند.

کلانشهری مثل تهران با پیچیدگی‌های زیرساختی، اجتماعی و اقتصادی، مدیریتتی می‌طلبد که به ظرفت‌های جغرافیای سیاسی، اقتصاد شهری و زیرساخت‌های ملی آشنا باشد. این‌ها دانش و تخصص می‌خواهد، نه بیان مشکلاتی که مردم سال‌هاست با پوست و استخوان لمس کرده‌اند.

واقعیت این است که امروز بخشی از بحران نه در تهران، بلکه در ساختار همین مدیریت و مشاوره‌هاست.

راستای منافع عینی و نه موهوم عمل‌کند؛ آنجا که روسیه و داشته‌های آن و ایران و ظرفیت‌هایش، آن دور در برابر حصر، تحریم و زیاده‌خواهی قدرت غالب جهانی بیمه خواهد کرد. تازش‌های معناداری که برای گسترش همکاری‌ها و ارتقای سطح آن‌ها از دیپلماتیک به ژئوپلیتیک که از دولت پیشین آغاز شده و خوشبختانه در دولت فعلی نیز ادامه یافته، در قالب پیمان همکاری‌های راهبردی دو کشور، گامی امیدوارکننده اما ناکافی برای تبدیل این نیاز فراینده و متقابل به یک فرایند هم‌تکمیلی عینی است که باید با پیوست‌های عملیاتی از تجارت تا فرهنگ گسترش یابد و نتایج آن در کسب و کارها، قدرت خرید، نرخ برابری ریال با سایر ارزها و... احساس شود و نه الزام‌در سندهای امضا شده توسط سران!

دیپلماسی در پرده پیام‌رسانی

هم اهداف مختلفی قابل تصور است. طبق اعلام رسمی هدف این سفر، بازدید امیر سرتیپ خلیبان عزیز نصیرزاده از نمایشگاه بین‌المللی صنایع هوایی ۲۰۲۵ دبی عنوان شده اما برخی آن را در راستای اتمام حجت تهران با حاکمان امارات در زمینه ادامه بازی در زمین دشمن، تعبیر می‌کنند. بر همین مبنا عده‌ای با دیدگاه بدبینانه پیام‌پزشکیان به حکام سعودی را بی‌ربط به این مسئله ندانسته و معتقدند جمهوری اسلامی که اکنون در تیررس تهدیدهای غربی–عبری قرار دارد با انتقال پیام به ریاض و ابوظبی درصد آن است ضمن اتمام حجت، به آن‌ها بفهماند خود را از دایره توطئه‌چینی‌ها دور نگه دارند؛ چراکه در صورت آشوب و جنگ افزوزی در منطقه، آن‌ها هم از آتش آن در امان نخواهند بود.

■ارزینی درباره پرونده‌های منطقه

تهران و ریاض اگرچه ۱۹ اسفند۱۴۰۱ با میانجی‌گری چین به تفاهمی دست یافته و کدورت‌های گذشته را کنار گذاشته‌اند، اما اکنون تحت تأثیر القاتل آمریکا و رژیم صهیونیستی در برخی حوزه‌ها امکان تیرگی روابط میان آن‌ها وجود دارد. بنابن، عراق، یمن و حتی فلسطین در این دایره قرار دارند؛ چراکه این روزها گمانه‌زنی‌هایی درباره احتمال ماجراجویی تازه آمریکا و رژیم صهیونیستی علیه حزب‌الله لبنان، مقاومت اسلامی عراق و حتی انصار الله یمن مطرح شده است. در این فضا توقع اینکه ریاض ضمن مرزبندی، در دایره دشمنان مقاومت قرار نگیرد خواسته عجیبی نیست، هشداري که می‌تواند یکی از مفاد پیام انتقالی از سوی پزشکیان به بن‌سلمان در آستانه سفر وی به واشنگتن باشد.

■اتمام حجت با طرف‌های منطقه‌ای

مکتابه با ولیعهد سعودی در شرایطی است که شامگاه دوشنبه وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح در سفری ناگهانی راهی امارات شد و برای این حضور